

a aquell qui són senyor és estat, dotze sous moneda currible en Tortosa», *CostTort.* (Ol., p. 268) [\gt arag. *corrible* a. 1400, *BHi* LVIII, 88] (cf. b. ll. en molts docs. de 953 a 1103, Bast.-Bass., 749).

Corrípies [Lab. 1839], afectiu per *corrences* 'diarrea', a tot el Princ., de Cerdanya a Emp., a Bna. i a Tortosa (*BDC* III, 93), on també s'usa *corrúpies* (*BDC* XIX, 121): ací es parteix sens dubte de *corrences* amb un canvi de «sufix» (per una terminació que sovint, contribuint-hi el seu caràcter secundari, pren un matís ajargonat),⁷ però no hem de desconeixer que hi ha encontre i influència mútua amb altres grups de mots: calão port. *corripio*, *-upio* «movimento rápido num giratório», «grande atividade», port. dial. *corrupio* i *escorripão* 'vagabund' («vadio»); ast. or. *acorripiar* «meter las ovejas en el corripio», que és «cabaña para recoger ovejas» (Vigón); i el vellíssim nom propi *La Corribia*, designació d'un important carrer de la Barcelona vella, que partia de la més important cruïlla de la ciutat antiga, davant la Catedral (Corribia-Arcs-Boters-Bisbe), provinent del ll. *QUADRIVIA* (plural de *quadrivium* 'creuera de quatre vies'), forma al costat de la qual es troba *Corrúbia* antigament (a. 1456, *Corróbia*, 1539, veg. *DAG.*), provinent aquesta de la variant vulgar llatina *QUADRIVIA* (*-uvium* \gt oc. ant. *cáiroi* «carrefour», etc.)⁸

Altrament observem que encreuaments i contaminacions han estat múltiples i mutus en aquest nus de mots, car si en l'ast. *corripiu* es parteix del cast. *corro* i del grup de *CORRAL*, també en *acorripiar* hi ha influència de *QUADRIVIVUM* per tal com en ficar-hi les ovelles les fan confluïr a una espècie d'après per passatges diversos, convergents, i són visibles els enllaços d'això amb els sentits dels port. *escorripão*, *corrupio*, a base de la idea de 'rodar d'ací d'allà mandrosament a tall de ramat' i alhora 'córrer d'ací d'allà'.

Corrijar. *Corriñar*. *Corriment* [Llull, *CostTort.*; *Tirant*, *corremte*, 1570].

Córs és l'antiga forma presa pel ll. *CURSUS*, -ūs, 'curs, acció de córrer' (derivat del participi de *currere*, això és *cursus*, -a, -um), i fou la forma més estesa fins molt endavant del S. XIV; apareix en l'acc. material 'correguda': «e-l rey pu<n>yí son cavayl dels esperons e féu (fou) un córs tro là hon lo camp era, e correc son cavayl per lo camp» (davant el Senescal de Bordeus, a despit dels reis emboscats), Desclot (§ 104, *NCL.* III, 161.16); en l'acc. translàticia de 'curs, descabdellament': «enaxí com Déus ha ordonat que natura ordonadament ús de son córs en ses obres ---», Llull (*L. de 1.ª e 2.ª Intenció*, a. 1280 i tants, *O. C.*, p. 357); «meraveylle me dó que hom pusca ésser beneuyrat o maleuyrat per costellacions, ne per córs de natura», «que nyul parent seu no-l seguís a l'esgleya qui degués plorar --- de ço qui era *segons córs de natura* e obra de la voluntat divina», Llull (*Merav.*, *NCL.* IV, 23; *Blanq.* I, 94.21), frase que es repeteix en la *DoctrPu.*, Gili, p. 169); *segons córs natural* (ací mateix, p. 169 i *Blanq.* I, 167.15); d'ací la locució de *córs* 'corrents, promptament' rimant amb *amors* en Guillem de Cervera «de córs / vay la mostra se-

guén ---» (*Prov.*, 904c).

Però ja cap al tombant del S. XIII cap al S. XIV, apareix algun cop la forma assimilada *cós*: «Hom ocíós / per què est pererós / pus que a la mort fas ton *cós?* / Quant mort seràs: / ¿de què mèrit hauràs / sí, deçà, negun bé no fas?», en la poesia de Llull, *De Ociositat* (c. l'a. 1300), *NCL.* III, 45.4; forma que va essent cada vegada més consolidada en avançar el S. XIV: «lo *cós* de les esteles» en la Questa del mallorquí Reixac, «un cavaller armat vènch grans *cosas*, tant com lo caval lo poch portar», ib.⁹ «Per les leis tues, Senyor meu, són los cels rodats e les esteles fan lurs *cóssos*, lo sol illumina lo dia e la luna temprà la nit», B. Oliver (*Excitatori*, 190); «cosa és supèrfua declarar --- tant bella obra com és lo món present, haver un regidor --- e que aquest *cós* de les steles no és cosa que sia adés venguda a cas e fortuna», Ant. Canals (*Providència*, *NCL.*, 89).

És la forma que resta, no ben antiquada, sobretot en l'ús rural i en accs. secundàries; veg. els usos del mot a Mallorca i en unes cançons urgelleses del S. XVI, en el *BDLC* (VII, 409); i, almenys en el sentit de cursa de sacs, fou popular fins a la Barcelona vella dels meus avis: «oferia 'ns lo fideuher los sachs per als *cóssos*», Pons i Massaveu (*La Colla del Carrer* VII, p. 68); altrament bastaran les dades aplegades en *AlcM* en I, §§ 2 i 3, i II, §§ 1, 2, 3 (separar-ne, però, II, § 4, que és *còs* (de l'agulla) i no hi té res a veure pel sentit ni per l'etimologia): en el sentit de 'lloc per on corre una cosa o un ésser' ja en Eiximenis i en un doc. de 1419.

Acossat 'ben acarrerat', 'exercitat a córrer' [1454]; suspecte de castellanisme *acossar* en el sentit de 'empaïtar, acorralar' [1617]. Hi ha hagut també un femení *cóssa* 'cursa, correguda', avui usat encara en el Nord valencià i en combinacions especials a la Vall d'Aneu; i documentat des de 1736 per Carles Ros («*cóça*: la carrera», *Adages*, p. 111) i Sanelo (f° 51v); «*cossa* indica el lugar en donde se verifican las carreras de caballos», R. Huguét (*GGRV*, *Castelló*, 171).

Una acc. particular de *cós* d'especial transcendència fou la de 'cursa marítima d'una nau armada, en temps de guerra', que ja trobem, en la forma *córs*, en el S. XIII: «a la Pascha passada, don Nuno armà una nau et dues galees per entrar en *córs* en les partides de Barberia», Jaume I (*Cròn.*, Ag., p. 141), i poc després, en el *Consolat de Mar*: «si alguna nau o leny armat qui entrarà en *córs* o n'exirà o y serà, s'encontraran ab alguna altra nau o leny de marcaderia, si aquella --- serà de enemichs e ço que dins serà, en açò no cal als dir --- ja sap què se'n té a fer» (cap. 231, Pardessus, p. 303); Careta (*Barbr.*, s. v.) documenta *cós* per a l'activitat del corsari l'any 1627, *AlcM* des de la *Cròn.* del Cerimoniós; en una crònica eivissenca: «pertí lo Rt. Jaume Arabí de la present illa per anar en *cós*» l'any 1707 (Macabich, *Stam. la M.*, *Cròn.*, 95).

D'ací es formà el derivat *corsari* que ja apareix en la forma *corsarius* en la versió llatina dels *Usatges*, princ. S. XII (Bast.-Bass., 750), però en català s'usà constantment la forma *cossari* (encara sola registrada